

## לוח השבוע

שבעה ימים מהמולד<sup>17</sup>.  
[לידיעת הרבים: בחודש מרחשוון תשל"ח  
שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת  
חתונה, והזכיר כמה תאריכים אפשריים וכתב  
סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך "יו"ד  
שבט". הרבי מחק תאריך זה<sup>18</sup>, והוסיף: "ידוע  
דעתי – בהקדם הכי אפשרי"<sup>19</sup>].

17 שער-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת  
כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז  
עמ' 489) ובסופה. וראה בסי' ידני ומנהגי ראש-חודש –  
חבי"ד פ"ב הע' 32.  
18 ראה ט"ז ושי"ד (יו"ד שצה ס"ק ג), דס"ל שבכל יארצייט  
אין להשתתף בסעודה של שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ  
פרטי בין אנ"ש – אם כי כו"כ מוקני אנ"ש שלמדו  
בליובאוויטש עצמה היו משתתפים בסעודות נישואין  
שהתקיימו בבי' ניסן, ואף באני"ק כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב  
ני"ע (כרך יא עמ' יא) מסופר על חתונה שנערכה לאי  
מתלמידי תו"ת ביום ההילולא הראשון של אביו ני"ע  
(תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וע"ע.  
19 קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ר-תשל"ח, עמ' ק.

ב"ה

# התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות  
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש  
זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

## תרא

ערב שבת-קודש  
פרשת וארא  
כ"ז בטבת ה'תשס"ו



יוצא-לאור על-ידי  
מכון ליובאוויטש שעל-יד  
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

### לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית  
דייטש  
הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה  
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

# מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בטבת ה'תשס"ו – ה' בשבט ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ז בטבת	ה' שמטה ויובל. פרק יב-יג. שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמיני. ה' בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	ה' זכיה ומתנה. פרק ט.	מלית קסט. קע. מ"ע קפג. מלית רכח. מ"ע כ.
ש"ק	כ"ח בטבת	פרק ב-ד.	פרק י.	מלית עט. פ.
א'	כ"ט בטבת	פרק ה-ו.	פרק יא.	מ"ע כא.
ב'	א' בשבט	פרק ח. ה' כלי המקדש והעובדים בו.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יב.	מ"ע כב. מלית סז. מ"ע לה. מלית פג. פד.
ג'	ב' בשבט	פרק ג-ה.	ה' שכנים.. בפרקים אלו. פרק א.	מלית פה. פב. מ"ע לד. מלית פו.
ד'	ג' בשבט	פרק ו-ח.	פרק ב.	מ"ע עב. מ"ע לב. לו.
ה'	ד' בשבט	פרק ט-י. ה' ביאת המקדש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מ"ע לג. מלית פח. פז. עג. קסג. קסד.
ו'	ה' בשבט	פרק ב-ד.	פרק ד.	מלית סח. סטה. מ"ע לא. מלית עז. עח.

## זמני השבוע\*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	זמן ק"ש סוף והלילה	חצות היום	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 פני הזריחה	72 ד' פני הזריחה							
א', כ"ז בטבת	4.35	5.23	5.45	6.43	9.14	11.54	12.24	5.09.6	5.35
ש"ק, כ"ח בטבת	4.35	5.22	5.44	6.43	9.13	11.54	12.24	5.10.5	5.36
א', כ"ט בטבת	4.35	5.22	5.44	6.42	9.13	11.54	12.24	5.11.5	5.37
ב', א' בשבט	4.34	5.21	5.43	6.42	9.13	11.54	12.24	5.12.4	5.38
ג', ב' בשבט	4.34	5.21	5.43	6.41	9.13	11.54	12.24	5.13.3	5.38
ד', ג' בשבט	4.33	5.20	5.42	6.41	9.13	11.54	12.24	5.14.2	5.39
ה', ד' בשבט	4.33	5.20	5.42	6.40	9.12	11.55	12.25	5.15.1	5.40
ו', ה' בשבט	4.32	5.19	5.41	6.39	9.12	11.55	12.25	5.16.0	5.41

\* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.  
 \*\* לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.  
 \*\*\* זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסוד הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

## זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
וארא	4.33	5.48	4.47	5.49	4.37	5.47	4.51	5.51
בא	4.39	5.54	4.54	5.55	4.44	5.54	4.58	5.57

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן  
 מר"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז  
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב  
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169  
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

## לוח השבוע

קדיש תתקבל, שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

**קריאת התורה:** קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כח, א-טו): כהן – "וידבר... עולה תמיד". לוי – חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי – "עולת תמיד... ונסכה". רביעי – "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו' ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננים. קריאת-שמע, קדש, והיה-כי-יביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננים<sup>15</sup>. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים בקול<sup>16</sup>) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

## יום שישי

### ה' בשבט

יום המישי בלילה, אור ליום שישי: אם העננות מוגברת, יש לקרש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעתי-לעת) מהמולד (החל מהלילה), ואין להמתין עד אחר

התורה", "בשבועים לשון פירשה להם" – זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבועים לשון".

**ברכת המזון:** טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש<sup>17</sup>), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך' של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום – מזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית<sup>18</sup>.

ביעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'<sup>11</sup> – "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)<sup>12</sup>".  
 שחרית: חצי הלל<sup>13</sup>, ואברהם זקן, זכריה<sup>14</sup>,

15 בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מסי' יפה ללב, שאלה שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני נחמת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבשם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בסי' ימנהג ישראל תורה' שם, ס"ק ד, הביא שיריבס אין נוהרין בזה. וי"ל דביון דקשה ללבש הבגד העליון על התפילין הוי כמצותו בכך", עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (והרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי. ביסידור רבינו... הנ"ל ע"מ תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה-אפרים (סי' תקי"צ סליח) שהשי"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאידך דעת הקצות-השולחן (סי' טו) בבדי השולחן ס"ק ו לעניין קדיש דרבנן, ועוד מוסקים שנשמנו בסי' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד עשרה. והעיקר – יש לציין את ההוראה לעשות ככתוב בפנים, מסיפור הנהגת הרבי בזה בסי' המנהגים ע"מ 6.

16 דברים א"ג, ובפירוש רש"י.  
 17 ספר-השיחות תשמ"ט ח"א ע"מ 188 הערה 7.  
 18 קצות-השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדמוה"י.  
 19 שו"ע אדמוה"י סי' קפח סו"ס י. סידור אדמוה"י. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' בהרחמין כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.  
 10 שו"ע אדמוה"י שם סעיף יז.  
 11 ראה מקור מנהג ענייה זו (בכלל מרב האי גאון, בשער-הכולל פי"ט ס"ק לו).  
 12 ליקוטי-שיחות תכ"ד ע"מ 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית.  
 13 לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחוהמ"פ, ראה המסקנה בהתקשרות גיליון תמא, שלפי אדמוה"י כנראה אין לענות יותר מברכות ק"ש (ולא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), ושי"ן.  
 14 ראה בעניין זה בסידור רבנו הזקן עם ציונים, מקורות והערות: על אתר (ע"מ תפא).

# הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

## שבת-קודש פרשת וארא

כ"ח בטבת

השכם בבוקר – אמירת תהלים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

מברכים החודש: המולד: יום ראשון, שעה 1:44 ו-16 חלקים.

ראש-חודש שבת ביום השני<sup>1</sup>.

יום התנועות. ההתנועות – בבית-הכנסת<sup>2</sup>.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

## יום ראשון

כ"ט בטבת – ערב ראש-חודש

מנחה: אין אומרים תחנון.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'<sup>3</sup>, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

## יום שני

א' בשבת – ראש-חודש

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה]

בגיליונות: תקפ"ח, תקצ"ב, תקצ"ז. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].

התנועות: "ההתנועות דסעודה שלישיית, שבת מברכים, ויומי דפגרא – בראשי-חודשים ומועדי אנ"ש – צריכות להתקיים בבית-הכנסת"<sup>2</sup>.

עבודה פנימית: בכל ראש-חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתיגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"<sup>3</sup>.

גילוי משיח: בראש-חודש מתגלה בכל אחד ואחד מירא"ל ניצוץ משיח שבו, בהינתן היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חזורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"<sup>4</sup>.

ענייניו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשטותא דמשה שבכל דור) באר את

1) בה"א הידיעה – כן הוא בלוח כולל-חב"ד, וכך נהנו אצל הרב. בסידור יתורה אורי ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה "(פלוג)". בסידור תהילת הי נדפס "ביום", ומתאים ללוח. (בסידורים אחרים, כמו 'אוצר התפילות' ו'עבודת ישראל', נדפס גם תיבת "ביום" ולא היא הידיעה).

2) היום-יום לי ניסן, מאניק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י עמי 123. שלג (וציע מפני מה לא נעתיק בסי' המנהגים). להעיר מאניק שלו ח"י עמי שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמי 4): "רגילים היו אנשי להתוודע שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו...

3) ומהו נוסדה ישיבת תו"ת, הנה בשנת תרי"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, הוסיפן] לסדר בכל ר"ח התנועות התלמידים...".  
4) ע"פ סידור אדמו"ר.  
5) תרגום מאידיש – אניק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י עמי 123. וראה יספר המאמרים-מלוקטי לכ"ק אדמו"ר, חלק ד, עמ' 123. י"ב בראש-חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל.  
6) ספר-השיריות תשנ"ב ח"י עמי 123.

# שהאבן הטובה שנשחקה לא תלך לאיבוד!

יתן ה' יתברך, שיתבטלו המדידות וההגבלות אצל כל אלו שיש להם שייכות לרבינו הזקן, ויומשך כל המצטרף להם, בגשמיות וברוחניות □ שנהיה "הולכים באורחותיו", במחשבה דיבור ומעשה, וישלמדו תורת החסידות, שעל זה מסר את נפשו, וינהגו במנהגיה והדרכותיה □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"יום שני" – ומבואר בזה<sup>3</sup>, שבבוא יום השבת נכללים ועולים בו הימים שלפני זה (רכשם שבשבת בראשית נאמר "ויכולו גו' ויכל אלוקים ביום השביעי", כן הוא גם בכל שבוע), כך, ש"הימים הראשונים יפלו", ולכן לאחרי יום השבת מתחיל מנין הימים מחדש. ונקודת העניין – שבכל שבוע חוזרים ונשנים כל העניינים שהיו בשבת ימי בראשית, שלכן אומרים בשירו של יום המזמור המתאים להתהוות שהיתה ביום זה (כראיתא במסכת תמיד<sup>4</sup>), כיוון שבכל יום ראשון חוזרים ונשנים העניינים שהיו ביום ראשון דששת ימי בראשית, ועד"ז ביום שני, ובכל ימי השבוע, ולכן, כשם שכל ששת ימי בראשית נכללו בשבת בראשית, כן הוא גם בכל שבת, שכל המאורעות שבמשך כל השבוע נכללים ביום השבת.

ב. כלפי מה הרברים אומרים?

א. ידוע שביום השבת-קודש נכללים ועולים כל ימי השבוע שלפני השבת, כמו שכתוב "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלוקים ביום השביעי", היינו, שביום השביעי נכללים ועולים – "ויכולו" – "השמים והארץ וכל צבאם" שנבראו בששת ימי בראשית, ששת הימים שלפני השבת. ולכן איתא בגמרא<sup>5</sup> "כל המתפלל בערב שבת (ומעיד) ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית" – דלכאורה, כיוון שההתהוות דמעשה בראשית היא בששת ימי החול, ואמירת "ויכולו" היא בשבת, כיצד "נעשה שותף במעשה בראשית" על ידי אמירת "ויכולו"? – כיוון שבשבת נכלל ועולה כל ההתהוות דששת ימי בראשית. וזהו הטעם שבכל שבוע אומרים "היום יום ראשון בשבת", "היום יום שני בשבת", וכן הלאה – דלכאורה, מששת ימי בראשית עברו כבר רבבות ימים, ולמה נקרא "יום ראשון",

1) בראשית ב, א-ב. וראה אה"ת עה"פ מב, ואל"ך. (כרך ג) תקח, וא אל"ך.  
2) שבת ק"ט, רע"ב (ובחדא"ג מהרש"א). שו"ע אה"ז א"ה ר"ס רסח (ושם ס"ב).  
3) לקו"ת שה"ש כה, סע"א. סה"מ תרע"ח עמ' רסט. תש"ד עמ' 192. תשה"ע עמ' 167.  
4) לשון הכתוב – נשא ויב.  
5) בסופה. וש"נ.

בשבוע זה חל כ"ד טבת, יום ההילולא של רבינו הזקן, שנסתלק במוצאי שבת-קודש פרשת שמות, אור ליום א' פרשת וארא, כ"ד טבת. ונמצא, שביום השבת-קודש זה נכלל עניינו של כ"ד טבת. ובפרט בקביעות שנה זו שכ"ד טבת חל ביום שישי, הרי זה בוודאי שייך ליום השבת, שהרי יום השישי לאחרי חצות שייך כבר ליום השבת, וזהו טעם המנהג<sup>6</sup> שבעל ה"יארצייט" בערב שבת אומר גם את הקדיש שלאחרי "מומור שיר ליום השבת", ונמצא, שביום השבת-קודש זה ישנו העניין של כ"ד טבת.

ג. אחד הטעמים לכך שיש צדיקים שיום הסתלקותם הוא יום שמחה<sup>7</sup>, הוא – לפי שבשעת הסתלקות נשלמת התכלית דירידת הנשמה למטה<sup>8</sup>. הכוונה בידידת הנשמה למטה היא – כמאמר<sup>9</sup>: "ירידה צורך עלייה". על-ידי עבודת הנשמה בלימוד התורה וקיום המצוות, בהיותה למטה בגוף הגשמי, הרי היא מגעת למדרגה נעלית הרבה יותר מהמדרגה שבה היתה הנשמה למעלה<sup>10</sup>, קודם ירידתה למטה

6 ראה לשון הציצ' הנרפס במענה לשון בהקדמה. ובסוף פס"ד להצ"צ (קה"ת, תשל"ב) תמבא, (בהוצאת תשנ"ב – תיא, ב).  
7 אג"ק ח"ג עמ' כ. ספר-המנהגים חב"ד ס"ע 79.  
8 מכאן עד סוף השיחה – הוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר (באירוש), ונרפס בלקו"ש ח"ג עמ' 852 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנהגה בלתי מוגה.  
9 ונקרא יום הילולא – ראה ד"ה להבין עניין הילולא דרשב"י בסה"מ תקס"ד (עמ' קא ואילך), ועם הגהות – באוה"ת עניינים עמ' ריח ואילך; במאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב (עמ' תרטו ואילך), ובסה"מ תרנ"ד (עמ' רסא ואילך). ועוד (מהנחה בלתי מוגה).  
10 מה-שא"ן-זה בכל הצדיקים – מבואר בארוכה במ"א.  
11 ראה כמציין במפתח ללקו"ת בערך נשמות: ירידה צורך עלייה.  
12 שהרי אם העלייה היא רק שחזרת להמקום שהיתה בו תחילה – לא היה כדאי כל העניין;

ויש לומר, דאף-על-פי שבמתן-תורה נתגלה שם הוי', מכל-מקום כיוון שלעתיד-לבוא יתגלה שם הוי' באופן נעלה לאין-ערוך, כמבואר בחסידות, נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מתן-תורה הוא באופן ד'שמי הוי' לא נודעת<sup>13</sup> לעומת אותו גילוי שיהיה לעתיד-לבוא.

(ספר-השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 262)

הוא אהרון ומשה... הוא משה ואהרון (ו,כו-כז)

"משה" – עניינו לימוד התורה. "אהרון" עניינו – עבודת התפילה (שהרי תפילה באה במקום קורבנות, שהקריבו הכהנים). לפעמים יש להקדים את "משה" ל"אהרון" – על האדם לעסוק בתורה ובמצות כדי שיוכל אחר-כך להתפלל מאהבה. ולפעמים יש להקדים את "אהרון" ל"משה", דהיינו שהאדם יעורר אהבת ה' בליבו בתפילה, כדי שיוכל אחר-כך לעסוק בתורה ומצוות כדבעי.

(ליקוטי-תורה במדבר פרשת מסעי, דף פג עמוד ג)

\* \* \*

"משה" מסמל דרך עבודה שהיא על-שכלית ואילו "אהרון" – עבודה שכלית.

ישראל – מסמלים את הנפש האלוקית, ופרעה – את הנפש הבהמית.

בפסוק הראשון (כו), כשמדובר על בני-ישראל ("הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים"), הקדים הכתוב את אהרון למשה, ואילו בפסוק שלאחריו, כשמדובר על פרעה ("הם המדברים אל פרעה מלך מצרים") הקדים הכתוב משה לאהרון.

מדוע? משום שכדי להשפיע על הנפש האלוקית ולעוררה באהבת ה' דיי בכחינת אהרון. לכן, כשמדובר על "ישראל" הקדים הכתוב אהרון למשה. אבל כדי לעורר גם את הנפש הבהמית לאהבת ה', הדבר צריך לבוא מדרגה נעלית יותר – בחינת משה. לכן כשמדובר על "פרעה" הקדים הכתוב משה לאהרון.

(אור-התורה שמות כרך א עמ' רכד ועמ' רל)

אתה תדבר (ז,ב)

"תדבר" הוא לשון הכנעה (כנאמר בתהילים מז: "ידבר עמים תחתינו"). הקב"ה ציווה את משה להכניע ולהשפיל את גאוותו של פרעה, כדי שיהיה בטל לרצון הקב"ה.

"אתה תדבר" – הכנעה זו צריכה להתבצע על-ידי משה דווקא. פרעה היה בתכלית ההתנשאות והגאווה, כדכתיב (יחזקאל כט), "לי יאורי ואני עשיתיני". לכן שבירתו נעשתה על-ידי משה דווקא, שהיה בתכלית הביטול והענווה ובניגוד גמור לפרעה, כעדותה של התורה, "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם" (במדבר יב).

(תורת-חיים חייג שמות עמ' קכ"קא)

# פרשת וארא

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו.ב)

מבואר בחסידות, שיש כאן תשובה לשאלת משה "למה הרעותה לעם הזה": הקב"ה הודיע למשה, שהמטרה והתכלית של גלות מצרים היא התגלות שם הוי', וכדי לזכות לגילוי נעלה זה צריכה להיות תחילה גלות קשה ביותר.

כשם שהדבר בגאולת מצרים, כן גם בגאולה העתידה, שאינה גאולה גשמית בלבד, ואף לא גאולה רוחנית סתם (גאולה מיצר-הרע), אלא גילוי שם הוי'.

זה גם עומק כוונת הרמב"ם בסיום ספר היר – "שלא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד". בתחילת ספרו, לגבי המצווה דיריעת ה', לא הזכיר הרמב"ם את שם הוי' במפורש (אלא רק בראשי-תיבות – "יסוד היסודות ועמוד החכמות"), וכתב "לידע שיש שם מצוי ראשון". אבל כאן – כשעוסק בגאולה העתידה – מדגיש הרמב"ם וכותב במפורש, "לדעת את ה'" – גילוי שם הוי'.

(ליקוטי שיחות כרך לא עמ' 26)

וארא אל אברהם (ג.ו)

"וארא" הוא לשון עבר וגם לשון הווה. זאת אומרת, שהתגלות זו שהיתה אל האבות, קיימת גם עתה בנשמות ישראל. שהרי בנשמתו של כל אחד ואחד מישראל יש בחינת "אברהם" שבה (מידת האהבה לה'), בחינת "יצחק" שבה (מידת היראה), ובחינת "יעקב" שבה (מידת הרחמים). כשמתגלות מידות אלה, הרי זה בדוגמת ההתגלות האלוקית אל האבות.

(אור התורה שמות כרך ז עמ' ב תקפט)

וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב (ג.ו)

וארא: אל האבות (רש"י)

מה מוסיף רש"י בפירושו על לשון הכתוב?

אלא רצונו של רש"י לומר לנו שההתגלות האלוקית אל אברהם, יצחק ויעקב לא היתה בגלל מעלתם הפרטית של כל אחד מהם, אלא משום שהם היו אבות האומה. הם, האבות, מסרו כל מה שקיבלו לבניהם אחריהם.

(ליקוטי שיחות כרך ג עמ' 860)

ושמי ה' לא נודעתי להם (ג.ו)

מבואר בחסידות, שהאבות אשר קדמו למתן-תורה, לא זכו לגילוי שם הוי', ואילו בני-ישראל זכו במתן-תורה לגילוי שם הוי' [כפי שנאמר בהמשך הכתוב, "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'... וידעתם כי אני הוי'"].

ויש לשאול, מכיוון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן-תורה, מה שייך אלינו העניין ד"שמי הוי' לא נודעתי להם" (והרי התורה היא נצחית)?

## דבר מלכות

חדשות<sup>17</sup>. הם היו כבר בעולם הזה. במילא, השמחה מצד העלייה שמתעלים ביום ההסתלקות, אינה גדולה כל-כך, כיוון שעניין זה קורה אצלם לא בפעם הראשונה. הם היו כבר למטה ונתעלו כבר בעת ההסתלקותם. הן

ה. בין העניינים שפועלת השמחה ישנו גם העניין ד"שמחה פורץ גדר"<sup>21</sup>. שמחה מבטלת מדידות והגבלות.

יתן השם יתברך, שכל אלו שיש להם שייכות לרבינו הזקן – הן אלו שיש להם שייכות

כדי שנית-המקדש האמיתי יהיה בקיומו, צריכים להחריב את בית-המקדש המזויף, ודווקא אז יוכלו להיות בטוחים בקיום בית-המקדש האמיתי

רוחנית אליו, ש"הולכים באורחותיו", אם במעשה, אם בדיבור, אם במחשבה; והן אלו שמקור חוצבם מהגזע שלו, כיוון ש"האב זוכה לבן"<sup>22</sup>, ללא חילוק במצבו של הבן, שהרי בכל זאת הוא בן – יתבטלו אצלם כל המדידות וההגבלות, ויומשך כל המצטרך להם, הן בגשמיות, הן ברוחניות, וההמשכה<sup>23</sup> תהיה ללא מניעות כלל, "עד מהרה ירוץ רברו"<sup>24</sup>. יתן השם יתברך, שנהיה "הולכים באורחותיו", במחשבה דיבור ומעשה עד בחיים היום-יומיים; ובייחוד – שילמדו תורת החסידות – שעל זה מסר רבינו הזקן את נפשו – וינהגו במנהגיה והדרכותיה.

\* \* \*

ו. בנוגע לכ"ה טבת – איתא בגמרא<sup>25</sup> ש"אותו היום עשאוהו יום-טוב":

אמת שבכל פעם נעשית עליית הנשמה באופן אחר, אבל כיוון שכללות עניין העלייה היה כבר אצל הנשמה, אזי השמחה אינה גדולה כל-כך.

אבל נשמתו של רבינו הזקן היתה נשמה חדשה<sup>18</sup>. קודם לידתו של רבינו הזקן, לא היתה נשמתו אף פעם בעולם הזה. במילא יש בהסתלקות רבינו הזקן שמחה גדולה הרבה יותר מאשר בהסתלקות הצדיקים שאצלם לא היה העניין דנשמה חדשה, כיוון שהיה זה עניין חדש, שקורה בפעם הראשונה.

וכאמור, חוזרים ונשנים בכל שנה אותם העניינים שהיו בפעם הראשונה. ואם-כן, בכל שנה – בכוא יום כ"ד טבת, היארציית של רבינו הזקן – מאירה ונמשכת אותה שמחה גדולה<sup>19</sup> (ובכל שנה – באופן נעלה יותר<sup>20</sup>), שהיתה בשנת ההסתלקות (תקע"ג).

בארוכה.

17) ראה ספר הגלגולים רפ"ז, הובא בלקו"ת שה"ש נ"א. וראה גם שיחת כ"ף כסלו סמ"א (לעיל ריש עמ' 286). וש"נ.

18) ראה שה"ש תש"ה עמ' 127 ואילך. תש"ו ריש עמ' 22. וש"נ.

19) ולא רק ביום כ"ד טבת עצמו, אלא גם ביום השבת שלאחרי כ"ד טבת ישנה שמחה הנ"ל (מהנחה בלתי מוגה).

20) ראה תניא אגה"ק סי"ד.

21) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

22) עדיות פ"ב מ"ט.

23) כולל גם שמצד עניינו של יום השבת, תהיה ההמשכה בכל הקווין – הן בהקו דהעלאה השייך להסעודה דמעלי שבתא, והן בהקו דהמשכה השייך להסעודה דיומא דשבתא (ראה תו"א יתרו עג, סע"א ואילך. סידור (עם דא"ח) קסטא ואילך), ובפרט בסעודה שלישית, רעוא דרעוין (וח"ב פח, סע"ב) – מהנחה בלתי מוגה.

24) תהילים קמז, טו. וראה לקו"ת ס"פ קרח.

25) יומא סט, א.

"בעשרים וחמשה בטבת יום הר גריזים... שביקשו כותיים (שהעמידו בית-המקדש מזויף (א' פאלשן בית-המקדש") בהר גריזים<sup>26</sup>) את בית אלוקינז מאלכסנדר מוקדון (שהיה מושל בכיפה<sup>27</sup>) להחריבו, ונתנו להם (רשות). באו והודיעו את שמעון הצדיק, מה עשה, לבש בגדי כהונה... כיוון שראה (אלכסנדר מוקדון) לשמעון הצדיק ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו, מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם, דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי. אמר להם למה באתם? אמרו, אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב, יתעורר עובדי כוכבים להחריבו? אמר להם מי הללו? אמרו לו כותיים הללו... אמר להם, הרי הם מסורין בידכם... כיוון שהגיעו להר גריזים חרשוהו... כדרך שביקשו לעשות לבית אלוקינז. ואותו היום עשאוהו יום-טוב".

ו. מהוראה מזה בנוגע לפועל בעבודתנו:

עניינם של בגדי כהונה הוא – תורת החסידות, שהיא פנימיות התורה, שהרי הקב"ה כהן הוא, כמארו<sup>28</sup> "אלוקים כהן הוא", ובגדי כהונה הם הלבושים של הקב"ה, שזוהי התורה ככלל, ופנימיות התורה בפרט, שהיא לבושו וכתרו של המלך<sup>29</sup>.

והעבודה שלנו היא – ללבוש בגדי כהונה, ולא רק כאשר נמצאים בבית-המקדש ובירושלים, אלא גם לילך לאלכסנדר מוקדון עם בגדי כהונה... והיינו, שאין לשמור את המעיינות דתורת החסידות עבור יחיד סגולה בלבד, אלא צריך להיות "פופו מעינותך חוצה"<sup>30</sup>, ודווקא על-ידי זה מחריבים את בית-המקדש המזויף.

ל. הגמרא<sup>31</sup> שואלת: כיצד היה שמעון הצדיק יכול לילך לאלכסנדר מוקדון לבוש בבגדי כהונה, הרי "היוצא בהן למדינה אסור" – ואחד התירושים בגמרא הוא: "עת לעשות לה' הפרו תורתך"<sup>32</sup>, היינו, שזה גופא הוא דין בתורה, ש"כשבא עת לעשות דבר לשמו של מקום, מותר להפר בו תורה"<sup>33</sup>.

וכן הוא בעניין הפצת המעיינות חוצה:

ז. מסיפור זה יכולים ללמוד כמה עניינים: א) אין לחשוב שהעיקר הוא שבית-המקדש האמיתי יהיה קיים, ולמי איכפת שישנו בית-המקדש מזויף. יש לדעת שזוהי טעות, שכן, "לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים"<sup>28</sup>, ובמילא, כדי שבית-המקדש האמיתי יהיה בקיומו, צריכים להחריב את בית-המקדש המזויף, ודווקא אז יכולים להיות בטוחים בקיומו של בית-המקדש האמיתי.

ב) לכאורה אינו מובן: כיוון שהניצחון של אלכסנדר היה על-ידי זה שדמות דיוקנו של שמעון הצדיק היתה מנצחת לפניו, אם-כן, כאשר שמעון הצדיק צריך לפעול משהו על הכותיים, למה לו לילך ולבקש מאלכסנדר, הרי יכול הוא בעצמו להילחם נגדם? – אלא, שלא

# תיקון ל'חצות'

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

ב'התקשרות' גיליון רנו עמ' 19 סקרתי את עניין 'תיקון חצות' בדברי רבותינו נשיאינו. הוזכר מה שאמרו שבדורותינו העניין שייך בפועל רק לבעלי מדריגה, והאמור בנושא בחסידות מתקיים בעבודה דקריאת-שמע שעל המיטה, ואולי מטעם זה לא (ידוע) שהקפידו שלא ללכת לישון בשעה זו, כאשר ממילא עסוקים בלימוד קרוב לחצות – וכמו שכתב בנימוקי או"ח (להרה"צ וכו') ממונקאטש, בעהמ"ח שו"ת 'מנחת אלעזר' בתחילתו, שגם אם קשה להשיכם לחצות, על-כל-פנים "תלמידי חכמים הנעורים בלילה בלימודם, בוודאי צריכים לדקדק שיהיו נעורים עד חצות לילה וחצי שעה אחר-כך, כדי שלא יהיו סרוחים בשינה על מיטותם בשעת עת רצון בחצות", עיי"ש.

[הנזכר שם, שענה הבעש"ט שהחצי הראשון של הלילה כבר נתתקן, מקורו במכתבי הגניזה החרסונית, ב'התמים' חוברת ז עמ' לד (670). יש להוסיף את המענה של הרבי להרה"ג ר' יצחק הוטנר בנרון (ביומן הנדפס בשיחות-קודש תשי"א, במהדורה החדשה, עמ' 451), שאין נוהגים בחב"ד לערוך תיקון-חצות, והעניין מתקיים על-ידי שלומדים חסידות אחרי חצות. ולהעיר מהמובא בחוברת 'צאנו' (גיליון שנג, עמ' 16), שצדיקים שהקפידו לערוך תיקון-חצות היו מקפידים להסתיר זאת ביותר, ובשם הרה"צ וכו' מקלויזנבורג שתלמידי הבעש"ט ביטלו אמירתו להמון העם, ונשאר לקיימו רק לאלה שמבקשים על גלות השכינה בלבד].

והנה כעת, ב'חידות' העומדת לצאת לאור במהדורה החדשה של 'תורת-מנחם – התוועדות', כרך ג (עמ' 357), נאמר: "יש לשמור על זמני האכילה והשינה... אם די לך בשבע שעות שינה – צריך להיות אצלך זמן השינה לא יאוחר מהשעה שתיים-עשרה בלילה – אבל, הרגעים של "חצות" לא צריכים להיות מנוצלים לשינה, ולכן אם כבר קראת קריאת-שמע, וישנם עוד רגעים אחדים עד חצות, תנצל רגעים אלו כדי לקרוא שיחה או לערוך חשבון-הנפש, כפי שהסדר אצלך בזה – ..." (וכבר נכנס הנושא ל'מפתח העניינים' לכרכים א-כו שיצא כבר, ערך 'חצות'. תורה למערכת 'הנחות בלה"ק').

ויש לברר מהו משך-הזמן הנזכר בדברי הרבי "הרגעים של חצות", "רגעים אחרים" – שמסתמא הם פחות מדברי הנימוקי או"ח "...וחצי שעה אחר-כך", ולכאורה דבר זה נוגע למעשה.

(30) ראה גם תו"מ ח"ד עמ' 60 ואילך. ח"ז עמ' 45.

(31) משלי ה,טז. וראה תענית ז,א. אגה"ק דהבעש"ט – כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

(32) תהילים קיט,קכו.

(33) פרש"י יומא שם.

(26) ראה יוספון ספ"ה. סדה"ר ג"א תמ"ח.

(27) ראה מגילת יא, סע"א ובתורה"ה שלשה שם.

(28) פרש"י תולדות כה,בג. וראה פסחים מב, ב. וש"נ.

(29) סנהדרין לט, סע"א.

העניין ואומרים שחלק מתורתו מיועד לחוג פלוני, ושונה מזה ההוראה לחוג שני, והוראה מיוחדת ליחיד סגולה, ושנשתנו העניינים מזמן לזמן, שהרי זה סילוף מוחלט מנקודת מדע, נוסף על העיקר שהוא היפך המציאות כמובן ופשוט לכל אלה שידועים או ששמעו על פרטי חייהם של המחברים האמורים, וכיוצא בזה בכמה חוגים ביהדות, ובטח, להבדיל, גם בנוגע למחברים מאמינים של אמות העולם.

על-פי מאמר חכמינו ז"ל אין צועקין על העבר, לכאורה מתעוררת התמיהה מהי כוונת מכתבי, ובפרט באריכות לפי ערך. אך תקוותי שבהזדמנות הכי ראשונה, ולאחרי ההתבוננות בהכתוב לעיל אליבא דנפשיה, ישתדל להאיר העניין מיוסד על הכתוב לעיל, שתקוותי שגם הוא ייווכח באמיתות העניין, ובפרט שכניל אין זה שייך לחוג מיוחד בישראל, כי אם למידת הצדק והיושר הביאור של איזה אדם שיהיה. וגם ישתדל שגייע תיקון זה בכל מקום שהוא משער שהגיע חיבורו. וסוף סוף הלא מוכרח שיפסיקו לסלף דברי גדולי ישראל מפני טעמים שונים ומשונים. משונים גם מנקודת הצדק והיושר האנושי הפשוט. ובוודאי לדכותיה אין צורך בביאור נוסף, כיוון שכנראה גם מחיבורו שכוונתו רצויה, אלא שהדריכוהו בכיוון משונה.

והירצון שתיקון האמור יהיה באופן שישפיע גם על אחרים, ובפרט על חבריו באסכולה האמורה, שלא יתרשמו משיעורים והטפות ברוח ה"משכילים" שבזמננו. ואין להאריך בדבר הפשוט. ולקראת ימי החנוכה הבאים עלינו לטובה אחל למר ולאשר לו ימי חנוכה מאירים ומזהירים, מאירים בשמן זית זך וטהור ובאופן דמוסיף והולך אור.

המדובר לא בחקירה ועיון וכדומה, כי אם באמונה ותורה שקרא לה תורת אמת ומסר נפשו על כל נקודה וקוף של תורה זו.

זה שולל גם-כך, ובהחלטיות, כל שינוי בנקודות או בענייני תורה זו מעת שנתבה ונדפסה בפעם הראשונה ובמשך השנים שלאחרי זה, שהרי כל איש ישר, על-אחת-כמה-יכמה המוסר נפשו על שיטתו ואמונתו, לא יעלים חס ושלוש שינוי איזה שיהיה, אפילו קל, בעניין של אמונה ויסודי חיים והשקפת עולם, ובוודאי ובוודאי שלא יתחשב כלל וכלל שאולי יפגע בכבודו באם יודה שבפרט פלוני בא לידי החלטה שאינו מתאים וצריך לשנותו וכו', וידוע סיפור חכמינו ז"ל בתורתנו (מלשון הוראה) שכמה מגדולי ישראל, כשבאו לידי החלטה שצריך לשנות מה, אמרו "דברים שאמרת לפניכם טעות הן בידי" (שבת פג,ב; ושם ניסמן). ונוגע לענייננו, הרי הדברים אמורים גם בנוגע לכל ממלאי מקומו, אשר שיטת חביד היתה להם לא רק תוצאה משקלא-וטרוא בעניין של חכמה, בינה ודעת, אלא ועיקר עניין של אמונה פשוטה וביחד עם זה אמונה מוחלטת. ובוודאי שלא יחשוד מישהו שבא במגע עם נשיא חביד ואפילו עם תלמידיהם שהיו מעלימים חס ושלוש שצריך לשנות משהו באם היו באים להחלטה כזו.

ואחזור עוד הפעם על התחלת מכתבי, שאין הכתוב לעיל עניין של אמונה בגדלותו ובצדקותו של אדמו"ר הזקן וממלאי מקומו, כי אם אפילו מי שאין לו כל שייכות וכל ידיעה ביהדות ובענייניה, באם גישתו מדעית באמת, הרי זה מכריחו לגשת לכל העניין מיוסד על נקודות האמורות, ובנקודה העיקרית, שכיוון שהאמינו בכל פרט, ועל-אחת-כמה-יכמה בעניינים הכלליים, שבספריהם ושיטתו, הרי זה שולל גישה של תלמידי פלוני המפצלים את

## מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).  
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:  
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

אך-על-פי שבדורות שלפני זה היתה פנימיות התורה צריכה להיות עבור יחידי סגולה בלבד, ואסור היה להפיצה חוצה – הנה סדר זה היה יכול להיות כאשר הכל היה כתקונו; אבל כאשר "עת לעשות לה'" – אזי

## עבודתו של שמעון הצדיק היא – שצריך ללבוש בגדי כהונה, וכאשר שמעון הצדיק לובש בגדי כהונה, אזי ממילא נעשים כל העניינים כדבעי

צריכים ללבוש בגדי כהונה ולילך עמהם "חוצה", בכדי לבטל את כל ההעלמות וההסתרים<sup>34</sup>.

וכידוע<sup>35</sup> המשל של רבינו הזקן, לבן המלך שחלה, וצוה המלך לשחוק את האבן היקרה שבכתר המלך, וליתן בפיו של בן המלך, שמא תיכנס טיפה אחת! והרי מובן בפשיטות שברוך כלל אין נתינת-מקום לשחוק את האבן היקרה שבכתר המלך, אבל במעמד ומצב שבנו של המלך נמצא בהעלם והסתר גדול, אזי הכל כדאי כדי לבטל את ההעלם וההסתר.

וכן הוא בנמשל בנוגע להפצת תורת החסידות – שמזמן לזמן, כאשר ההעלמות וההסתרים הולכים ומתגברים, אזי ניתוסף בהפצת החסידות במדה גדולה יותר, ועד שברורנו ממש נעשית הפצת והמשכת תורת החסידות לכל ממש.

ועניין זה שייך במיוחד לשבת מברכים חודש שבט, החודש שבו חל יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר – שהרי אצל הרבי היה הסדר לקרב את כל בני ישראל, מבלי להעמיד בפניהם תחילה איזה תנאי, והפיץ ונתן חסידות לכל בני ישראל ממש.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת וארא, כ"ה בטבת, מברכים החודש שבט היתשי"ז. 'תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ז, חלק ראשון (יח), עמ' 328-334 – בלתי מוגה)

34) ראה גם לקו"ש ח"ל עמ' 172. וש"נ.  
35) "התמים" ח"ב עמ' מט. אג"ק אדמו"ר מהר"י צ"ח עמ' שכו ואילך. ועוד.  
36) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

37) ירמיה לא,ג. וראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.  
38) ישעיה יא,ט. וראה רמב"ם שם, והל' מלכים בסופן.

# עניינו של הנשיא – להביא לימות המשיח, בפועל ממש

להוסיף בנימוץ ובהתקשרות לנשיא הדור

בעומדנו בשבת מברכים חודש שבט, כולל ובמיוחד העשירי בשבט – צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו, נצח, סלה ועד, ובפרט בהביטול וההתקשרות אל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד – מציאותו וכל ענייניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, על-ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור – משה רבנו שברור, גואל ראשון הוא גואל אחרון – שעניינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת וארא תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 266)

## בתוך הגלות עצמה טמונה העלייה שתגלה לעתיד-לבוא

אף-על-פי שהמעמד ומצב דגלות הוא עניין של ירידה – הרי ירידה זו צורך עלייה, היינו שרוקא על-ידי ירידת הגלות באים לתכלית העילוי הנפעל בעת הגאולה. ויתירה מזה: בפנימיות העניינים – הרי ירידת הגלות עצמה היא עניין של עלייה. אלא שבגלוי הרי זה מתבטא בעת הגאולה. ולכן, פרשת וארא המדברת אודות עניין הגאולה, שייכת גם לחומש "שמות" (שעניינו גלות), כי הפנימיות דירידת הגלות היא – העילוי שיהיה בעת הגאולה.

וזהו גם כללות עניין ההסתלקות וההילולא:

כללות ההסתלקות היא (בגלוי) עניין של ירידה כו', ולכן, ישנו העניין דאמירת קדיש, וכיוצא-בזה. אבל פנימיות התורה מגלה את הפנימיות והאמת שבזה – שאין זה עניין של ירידה חס ושלוש, אלא אדרבה: "צדיקא דאפטור אשתכח בכלוהו עלמין יתיר מבחיהו". ועד שזוכים לתכלית העילוי שבזה – כאשר יקיים הייעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר", לעתיד לבוא.

וההכנה לזה היא – מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, באופן ד"וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב", היינו, כאשר עבודת בני-ישראל היא בדוגמת אופן עבודת האבות – שהרי "מעשה אבות סימן לבנים"...

והנה, על-ידי כללות העבודה על-פי ההוראות של בעל ההילולא (לאחרי הנתינת כוח הנמשכת בשבת מברכים חודש שבט), באופן ד"זרעו בחיים" – זוכים בקרוב ממש לקיום הייעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר", ובעל ההילולא בתוכם – בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת וארא, מברכים חודש שבט, תשמ"ב. יתרת מנחם – התוועדות ית' תשמ"ב, כרך ב, עמ' 731-730 – בלתי מוגה)

על אדמו"ר הזקן. המכתב המאלף ניתן בזה בשלמותו:

בי"ה, ט"ז כסלו, ה'תשל"ז  
ברוקלין, נ"י.

לכבוד

שלום וברכה!

קיבלתי, אף כי באיחור זמן, חיבורו על בעל התניא וגם תדפיס מאמרו ותשואות-חן על שימת לבבו לשולחם לי. אין הזמן גרמא כלל לעיין בהני"ל כפי הדרוש, אבל לאידך גיסא איני רוצה לעכב האישור, ובהזדמנות זו גם הערה כללית, על-כל פנים, בנוגע לחיבור, ולחיבורם של כמה בדרונו האחרון ובכיוצא בהם.

ובהקדמה. חיבורים לדוקטוראט וכו', כפשוט, כוונתם היא (או על-כל-פנים צריכה להיות), להאיר הנושא באופן הנקרא "מדעי", כלומר בלי דעות קדומות, וגם לא דעות "מאוחרות", כי אם אך ורק בהתחשב עם המקורות, האיש וספריו וכו'. למרבה הצער, ולא רק מנקודת תורתו, תורת אמת, כי אם מכל הנקודות, בכל עבודות כהאמורות, החוקר והמחבר נקודתו בחיבורו מיוסדת על גישה לבעל השיטה כאילו היה בן דורנו, ולא רק בן דורנו כי אם גם בן החוג של המדריך של הדיסרטציה שלו.

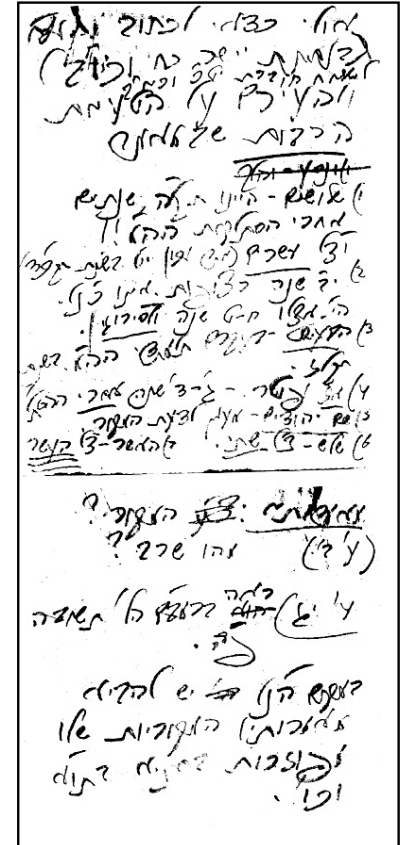
וביאור הדבר ולקחו בעבודת היהודי לקונו: אבות החסידות הכללית חיו ביחד ט"ו שנים – דבר זה אמור על עבודה שהיא בעיקר רוחנית (על-דרך האבות שהיו לפני מתן-תורה), "ידחילו ורחימו דבמוחא וליבא", בחינת י"ה (ט"ו) שבנפש; ואבות חב"ד – בהתאם לחידושה של חב"ד להמשיך את אור החסידות בכל חלקי האדם (כפתגם, שגם העקב שברגל יהיה "עקב חסידי") ועד שחודר בכל ענייניו, גם ענייני הגשמיים – שעל-ידי זה ניתן הכוח לחיות חיי חסידות במשך כל עשרים וארבע שעות היממה, עד שאפילו בעת השינה יהיה ניכר עליו "יושן כאן חסיד".

## "עניין של אמונה"

כתשורה משמחת נישואין של הרה"ת אליהו סימפסון (ט"ז באדר א' ה'תשס"ג) פורסם מכתבו של הרבי לאיש אקדמיה שערך מחקר



במקום הנ"ל יש להביא אמרותיו המקוריות שלו, מפוזרים בתנאי בתו"א [בתורה אור] וכו'.



הערות הרבי על המאמר 'ישערים לנוער'

התייחס הרבי לעובדה שנישואי רבנו הזקן היו בשנת תק"כ, שהיא שנת הסתלקות מורנו הבעל-שם-טוב. תוכן ההסבר: הנישואין הוא מעבר מתקופה של "נפשי חשקה בתורה" להתעסקות עם העולם, ולכן התחילה אז עבודתו בעשיית טובה ליהודי בפועל (שהגיעה באותה שנה לשלמותה – כדרכו של הבעש"ט – בהסתלקותו) במסירת ה"גדן" שקיבל לחתנתו, לטובת סידור בני ישראל בעבודת האדמה.

ובמילים פשוטות:

חיוו של איש ישראל נחלקים לשניים, התקופה הראשונה כולה קודש, וכל עיסוקו בה הוא בתורת ה'. ואילו בתקופה השנייה, לאחר נישואיו, ריחיים על צווארו והוא בא כמגע עם ענייני העולם-הזה ועוסק בתיקון הגוף והנפש-הבהמית. כך גם ההולכים בדרך הבעש"ט מרחיבים בתקופה זו, ביתר שאת, את עבודתם עם הזולת, על-פי מה שגילה הבעש"ט בדבר גדול מעלת עשיית טובה ליהודי. וכך מצינו אצל רבנו הזקן שדרש נדונייה גבוהה (ואף-על-פי-כן הסכימה משפחת הכלה לכך, כיוון שרצתה את השידוך) וימיד כשהגיעו המעות לידו נטלם והעניקם לטובת התעסקות אחיו היהודים בעבודת האדמה.

"כלומר: אותו עניין שהיה אצל הבעש"ט באופן שהוא מן הקצה אל הקצה, מרזין דרוזין בהעלם הכי גדול אפילו מצדיקים נסתרים, עד לאמירת ברכה ואמן יהא שמיה רבה' עם תינוק קטן – נתלבש אצל רבנו הזקן באופן של חב"ד ובסדר השתלשלות, ליקח "גדן" [=נדונייה] ולהלוות ולהעניק ממנו ליהודים שיוכלו לעסוק במלאכת האדמה, ובוה יתקיים אצלם "וברכך הוי' אלוקיך בכל אשר תעשה".

הרבי המשיך וביאר שמכיוון שחסיד חב"ד עושה לפנים משרות-הדין, הרי על-אף שמצד הדין יכול היה רבנו הזקן לשאת אשה ולהתחיל בהשפעה לעולם רק בהגיעו לגיל י"ח (בן שמונה-עשרה לחופה) – אבל הוא נהג לפנים משרות-הדין, כך שבהגיעו לגיל י"ח נמלאו

# כ"ק אדמו"ר הזקן

הרבי מעיר על מאמר שנכתב בישערים לנוער על רבנו הזקן □ דיוקים באופן שבו כתב רבנו הזקן מילים מסויימות □ מכתב מאלף של הרבי לאיש אקדמיה שערך מחקר על רבנו הזקן □ צרור עובדות, סיפורים והתייחסויות של הרבי לרבנו הזקן, תולדותיו ועבודתו – לרגל יום הסתלקותו, כ"ד בטבת

## מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ה[של"ה? ושאל אותו הצ"צ: הלא שינה הנוסחא? ענה אדה"ו: אבער צו טראכטען איז דאך דא וואס [= אבל מה לחשוב, הרי יש]. – וסיפר לו אדמו"ר הזקן נ"ע שהוא היה בקיא בהסידור הנ"ל כשהיה בן ח' שנים. – האט זיך דער צ"צ במשך איזה חודשים אויסגעלערנט דעם [=הצמח-צדק במשך כמה חודשים רכש בקיאות ב]סידור בעל-פה, והסידור שער השמים גדול ביותר עם פירוש ארוך על כל תפילות השנה ועל כל הפיוטים. וכשסיפר הצ"צ אחר זמן עד"ו {על-דבר זה] אמר: פונדעסטוועגן האט מען מיר ניש גע'פטר'ט פון סדר הלימוד אין חדר נאר איך האב זיך דאס אויסגעלערנט בין הרגעים [=אף-על-פי-כן, לא פטרו אותי מסדר הלימוד בחדר, ואולם שיננתי זאת בין הרגעים].

### "וגו", "וכו" – מדוע והיכן?

ב'פתח דבר' למפתחות לספר התניא (תשי"ד) כותב הרבי:

על-פי מה שכתוב בתשב"י, ערך גמרא: "והגין רז"ל, כשמביאין פסוק ואינם משלימים אותו, כותבין וגומר וכאשר מביאין מאמר מדבריהם ואינם משלימין אותו כותבין וכו' – ויש-לומר הטעם, על-פי מאמר רז"ל "כל פסוקא דלא פסקיה

ב'חידות' של האדמו"ר הרב אברהם-יצחק קאהן מ"תלדות אהרן", ביום א, כ"ו בשבט תשכ"א (תורת מנחם' כרך ל), סיפר הרבי ששמע כי בבית-המדרש של כ"ק אדמו"ר הזקן, היו תולים כריות על-גבי הכותל, במקומו של אדמו"ר הזקן, כי בעת התפילה היה מגיע להתפשטות הגשמיות, והיה משליך עצמו על הכתלים (ועל הרצפה), והיה יכול לבוא לידי סכנה, ולכן עשו כנ"ל.

### נוסח אדמו"ר הזקן

"סידור אדמו"ר הזקן נדפס לראשונה שקלאוו תקס"ג, אבל כנראה עוד לפני זה היו רשימות משינוי הנוסחא, כי בשנת תקנ"ה כבר ניתן רישיון מהממשלה להחסידיים להתפלל בנוסח שלהם" – כך ציין הרבי בשולי דברי כ"ק אדמו"ר הרי"צ, כליל ב' דהג הסוכות תשי"ד (ספר-השיחות תשי"ד, עמ' 16).

ועוד באותה רשימה (להלן צילומה – הערות הרבי על הרשימה, הודגשו):

הצמח-צדק בהיותו בן ט' שנים אמר לו זקנו אדמו"ר הזקן נ"ע: מיט וואס איז דא זיך איבערצונעמען, אז דו ביסט ניש קלאר דער [=במה אפשר להתהדר, כאשר עדיין אינך בקיא ב]סידור שער השמים פון [=של

